

В. М. Бондаренко

РОЛЬ ЛІЗИНГУ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОДІЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті висвітлено проблему розвитку і територіальної організації сільських територій та оптимізації діяльності їх населення, яка актуалізувалась після реформування відносин власності на землю, запровадження інституту приватної власності на земельні ділянки й вільного підприємництва в сільському економічному просторі. Розглянуто питання комплексного розвитку сільських територій, визначено особливості і характер нових форм підприємницької діяльності, зокрема лізингу, в цьому процесі. Розкрито роль і значення лізингової діяльності в забезпеченні ефективності агропромислового виробництва, розбудові сільських територій, створенні нормальних умов життєдіяльності сільського населення. Відзначено, що лізинг став можливим тому, що чинна податкова система дає можливість маніпулювати податковими умовами ведення підприємництва. Під час лізингу провадиться заміна довірних відносин купівлі-продажу в кредит договором оренди та у такий спосіб реалізується податкова сутність операції.

Зазначено, що формування розвитку лізингових відносин в агропромисловому виробництві дасть змогу вирішити питання подальшої активізації інвестиційного процесу, оновлення виробничого капіталу, випуску конкурентоспроможної продукції, поповнення бюджету коштами і подальшої стабілізації економіки.

Ключові слова: сільська територія, лізинг, лізингові операції, інвестиції, агропромислове виробництво, устаткування.

Вступ. Поглиблення економічних, соціальних, демографічних та екологічних диспропорцій, новітні тенденції і проблеми трансформаційного періоду зумовлюють необхідність комплексного розвитку країни та її регіонів, зокрема їх сільських територій, де проживає 14,3 млн. осіб (31,3 % загальної чисельності населення), забезпечення повноти і раціонального використання їх внутрішнього потенціалу для підвищення ефективності виробництва та рівня добробуту населення. Проблема розвитку і територіальної організації сільських територій та оптимізації діяльності їх населення актуалізувалась після реформування відносин власності на землю, запровадження інституту приватної власності на земельні ділянки й вільного підприємництва в сільському економічному просторі. В умовах ринкового господарювання виникають і формуються нові підприємницькі структури, оновлені територіально-виробничі утворення вертикально-горизонтального характеру, прогресивні види і форми виробничої діяльності. Однією з раціональних форм підприємницьких структур у сільській місцевості, де розвинуте сільськогосподарське виробництво та функціонують агропромислові комплекси, є лізинг.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Високі темпи розвитку лізингу, його переваги порівняно з іншими інструментами інвестицій, а також підвищена методо-практична складність лізингової діяльності привернули значну увагу дослідників. Серед них вагомий внесок у дослідження лізингу зробили Л. М. Бондаренко, М. П. Бутко, Н. М. Внукова, В. А. Гайдук, В. М. Геєць, М. В. Гладій, С. С. Кисіль, М. Ф. Кропивко, Б. А. Малицький, В. І. Міщенко, Н. А. Ольховиков, В. М. Парнюк, Т. В. Пепа, О. А. Переможко, М. М. Руденко, П. Т. Саблук, В. М. Сахарчук, Д. А. Січко, В. П. Соловйов, О. В. Трофімова, Я. Б. Усенко, С. А. Харченко, Г. О. Холодний, Л. Г. Чернюк, В. Г. Чирков, Ю. М. Шевчук, С. М. Шкарлет та інші.

Із зарубіжних учених, праці яких набули широкого визнання в рамках дослідження проблем лізингу, виокремлюються Ю. М. Бриггем, В. Д. Газман, В. А. Горемікін, Л. А. Гехт, В. М. Джуха, А. О. Левкович, Л. Н. Прилуцький, Ю. С. Харитонова, А. Тальє, Е. І. Чекмарьова, Е. О. Човусян, Х. Й Шпиттлер та інші.

В опублікованих працях вітчизняних і зарубіжних дослідників методологічні положення розвитку лізингу розглянуті в комплексі з інфраструктурними процесами і включають проблематику регулювання лізингової діяльності, методи розрахунку лізингових платежів, проектування та експертизу лізингових договорів, бізнес-планування тощо.

Результати дослідження. Лізинг як нова прогресивна форма підприємницької діяльності є комплексом майнових і економічних відносин, які виникають у зв'язку з придбанням у власність майна з наступною передачею його в тимчасове користування за відповідну платню. Це вид фінансових послуг, пов'язаних із кредитуванням, придбанням основних засобів виробництва. По суті, лізинг є довгостроковою орендою майна з наступним правом викупу, яка має деякі податкові

преференції. В сучасному розумінні в агропромисловому виробництві лізинг – це форма інвестування капіталу у вигляді довгострокової оренди технічних засобів, умови якої обумовлені лізинговою угодою.

Варто зазначити, що нові форми підприємництва і ринкової економіки створюються на фоні занепаду села і сільськогосподарського виробництва, виникають нові кризові явища, які свідчать про зниження платоспроможного попиту, погіршення середовища проживання селян, деградацію та порушення екологічної стійкості територій, загрози продовольчої безпеки. Нині більшість агровиробників потерпає від нестачі коштів для інвестування в основні й оборотні виробничі засоби, все більше загострюється проблема пошуку джерел інвестування. Знос основних засобів виробництва організацій агропромислового напрямку становить понад 50 %, машин і устаткування – 52 %, транспортних засобів – до 60 %. Вибуття основних засобів перевищує їх введення в 4,5 разу, тому проблема оновлення основних засобів виробництва залишається гострою. В цьому плані лізинг є одним із важливих важелів, з яким пов'язані оновлення техніки і технологій, активізація інвестиційної діяльності в сільськогосподарському виробництві. Аналізу лізингових операцій як прогресивної форми залучення інвестицій передують розкриття змісту самого поняття «сільська територія» як базису підприємницької діяльності в агропромисловому виробництві.

У сучасній економічній літературі відзначалося послідовне збільшення кількості функцій і умов орендних угод, які ставали все більш різноманітними, вказуючи тим самим на підвищення ступеня розмаїтості економічної діяльності.

На жаль, донині залишаються розбіжності точок зору вчених і фахівців відносно ролі оренди в процесі формування лізингу. Деякі дослідники вважають, що лізинг – це всього лише одна зі своєрідних форм оренди. Чимало також авторів книг і правових документів, які, навпаки, при описі процесу лізингу повністю відмовилися від застосування слів «оренда», «орендодавець» і «орендар», замінивши їх словами «лізинг», «лізингодавець» і «лізингоодержувач». Є навіть документи з такими висловами, де фігурують змішані звороти мови: «договір між лізингодавцем і орендарем» або «орендні платежі лізингоодержувача». Однак у кожному документі визначають той незаперечний факт, що сучасний лізинг без класичного механізму саме орендних відносин просто не зміг би існувати. Оренда з'явилася значно раніше лізингу, тому оренду варто вважати своєрідною праматір'ю сучасного лізингу. Причому оренда і сьогодні існує та навіть в окремих випадках є конкурентом лізингу. Проте варто вказати, що не тільки лізинг, але й оренда перебувають у перманентному розвитку.

«Конвенція УНІДРУА ((UNIDROIT) – міжнародний інститут з уніфікації приватного права) про міжнародний фінансовий лізинг» припускає регулювання міжнародних відносин тільки стосовно фінансового лізингу. Наявна правова база для лізингу свідчить про те, що під лізингом варто розуміти один із видів орендних відносин. У сучасних закордонних юристів не викликає сумнівів, що так званий «фінансовий лізинг» є не перекладом, а різновидом інституту оренди, хоча фінансова оренда ускладнена додатковим атрибутом – фігурою продавця орендованого майна. Тому й не дивно, що в нормативно-правовому документі термін «лізинг» позначає те саме, що й терміни «фінансовий лізинг» і «фінансова оренда», тобто лізинг представлений як один із видів орендних відносин. Водночас деякі автори термін «лізинг» трактують ширше, ніж поняття «фінансова оренда».

Прийнято вважати, що лізинг з'явився в новітній період історії, однак деякі автори, не надаючи значення особливостям лізингу (фінансової оренди), ототожнюють його зі звичайною (оперативною) орендою. У результаті такого уявлення про лізинг як про звичайну оренду стали можливими думки про те, що перші лізингові угоди уклалися ще до нашої ери, а перші лізингові договори значилися на глиняних табличках.

Коли другорядні наслідки оренди вважаються істотними, тоді й звичайна оренда стає лізингом. Коли орендодавець діє як фінансовий посередник і податкові наслідки оренди розглядаються як важливі, тоді й фінансовий мотив оренди вважається істотним, а самій оренді надається титул фінансової.

Проаналізувавши ситуацію на ринку, можна відзначити що лізинг став можливим тому, що чинна податкова система дає змогу маніпулювати податковими умовами ведення підприємництва. Під час лізингу провадиться заміна договірних відносин купівлі-продажу в кредит договором оренди та у такий спосіб реалізується податкова сутність операції. Інакше кажучи, під час лізингу:

1) фінансовий посередник, який купив майно, номінально залишається «інвестором», оскільки не перепродує його, а лише здає в оренду. Залишаючись «інвестором», фінансовий посередник одержує податкові переваги, які звичайно мають справжні інвестори;

2) у свою чергу, «орендар», що мав би стати сьогодні інвестором, виступає як користувач майна, залишаючи фінансовому посередникові можливість продемонструвати інвестиційну діяльність і на цій підставі одержати податкові вигоди.

Базуючись на визначеннях різновидів лізингу, наведено схему, яка певною мірою притаманна агропромислового виробництва залежно від особливостей масштабу, розвиненості господарської діяльності і взаємовідносин учасників лізингових відносин (рисунок 1).

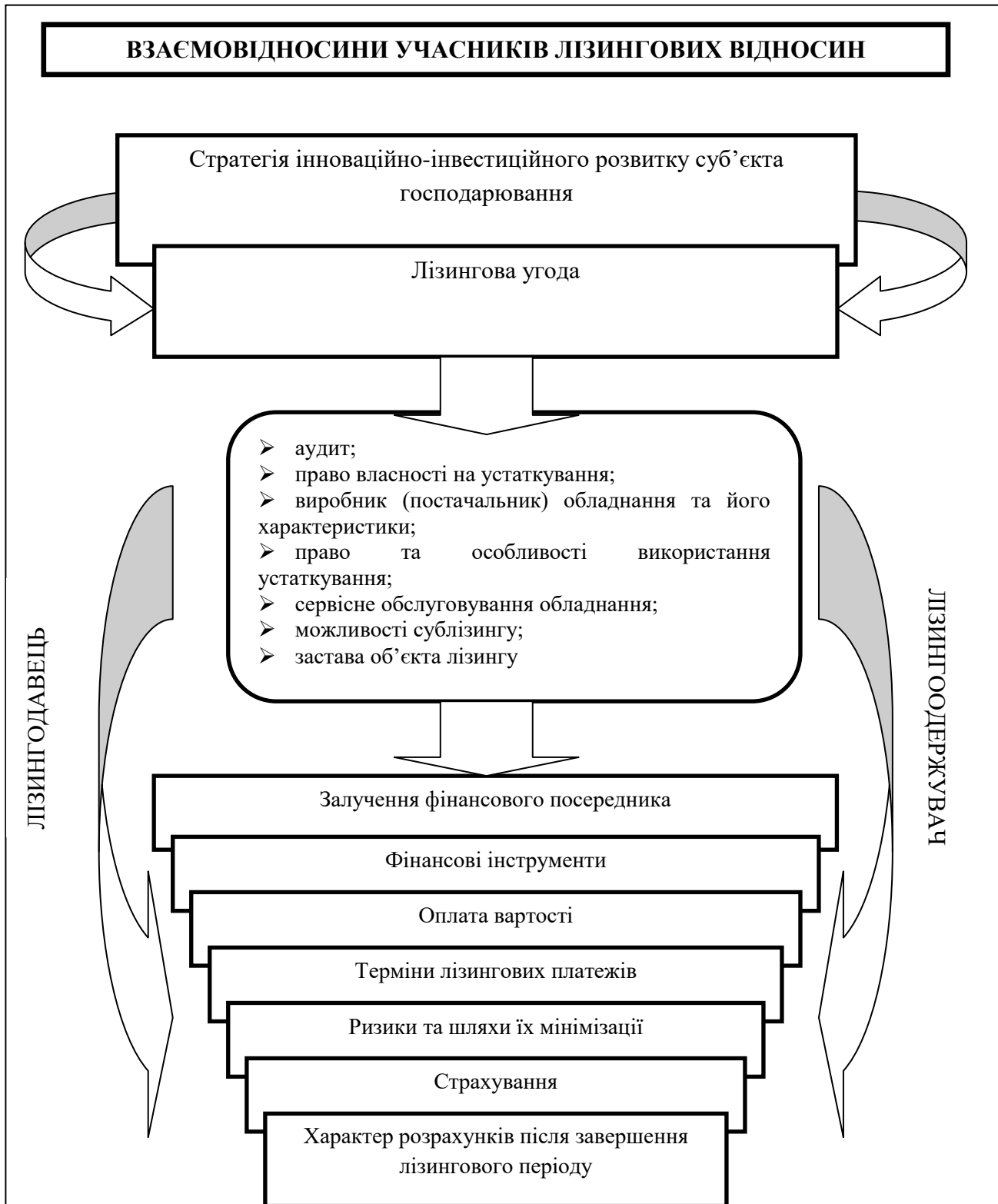

Рисунок 1 – Взаємовідносини учасників лізингових відносин

Основні операції: купівля-продаж предмета лізингу; орендно-лізингові відносини; реалізація продукції лізингоодержувача.

У світовій економіці лізинг почав стрімко розвиватись як новий напрям інвестиційної діяльності в другій половині ХХ ст. В Україні до 1997 р. лізинг як реальна економічна категорія майнового найму не існувала, але з прийняттям Закону України «Про лізинг» було сформовано принципові фактори лізингової діяльності, а в кінці 1950-х років було створено передумови для реалізації лізингової форми ведення господарювання. Найбільший попит на лізинг мав і нині має транспорт та сільськогосподарське виробництво, він як економічно-правові відносини з приводу здавання майна в найм являє собою новий ефективний напрям інвестиційної діяльності.

Шляхом застосування лізингових операцій у світі реалізується близько 15 % інвестицій і майже 35 % інвестицій у країнах з розвинутою економікою. На сьогодні в Україні питома вага лізингу в інвестиціях становить до 10 % з річним обсягом лізингових операцій на суму до 1 млрд. дол. США, а із загального їх обсягу лише 20 % лізингових інвестицій є інноваційними. Подальша активізація інвестиційної діяльності, пошук нових шляхів розвитку інвестиційної діяльності зумовили доцільність впровадження лізингу, особливо в агропромисловому виробництві. В умовах переважання в господарствах цього напрямку застарілої техніки лізинг є основним шляхом впровадження в сільськогосподарське виробництво нових технологічних засобів, сучасної технології, він створює умови для прибуткового ведення виробничої діяльності. Придбання основних засобів виробництва у формі лізингу дає можливість знизити податкове навантаження сільськогосподарських підприємств.

Варто відзначити, що за роки реформування економіки різко скоротились інвестиції в основний капітал аграрного сектора, обсяги придбання тракторів сільськогосподарськими товаровиробниками скоротилися в 15 разів, зернових комбайнів – у 14, а вантажних автомобілів – у 21 раз. Слабо розвинутим поки що є лізинговий ринок, хоча на ринку сільськогосподарської техніки уже бере участь понад 130 підприємств і конструкторських бюро. Слабкість лізингового ринку обумовлена нестачею у споживачів сільськогосподарської техніки коштів, тому зростає роль держави щодо фінансової підтримки цих виробників і необхідність збільшення її обсягів. Адже, хоча загальна сума дотацій і компенсацій дещо зростає, їх частка у фінансових витратах бюджетів різних рівнів знижується, що негативно впливає на розвиток аграрного сектора і загалом сільських територій. Формування розвитку лізингових відносин в агропромисловому виробництві дасть змогу вирішити питання подальшої активізації інвестиційного процесу, оновлення виробничого капіталу, випуску конкурентоспроможної продукції, поповнення бюджету коштами і подальшої стабілізації економіки. Лізинг дає можливість при мінімальних одноразових витратах придбати сучасне устаткування і техніку в достатній кількості. При ньому можливе застосування механізму прискорення амортизації, що дає змогу максимально швидко відновити через собівартість інвестиційні затрати, сприяти розбудові сільських територій, забезпечити нормальні умови життєдіяльності сільських жителів.

Сільське населення, вписуючись у загальнодержавний вектор соціально-економічного розвитку, характеризується своєю статево-віковою структурою, специфікою територіальної локалізації, працересурсним потенціалом, кваліфікацією, які не тотожні міському населенню і мають значні розбіжності. Значні відмінності в рівні розвитку сільської і міської місцевостей, в доходах і умовах праці та життєдіяльного середовища населення міст і сіл обумовлюють необхідність розробки і впровадження комплексу економічних, організаційних, управлінських заходів по подоланню наявних нерівностей, насамперед, шляхом розвитку малого і середнього бізнесу, лізингової діяльності.

Першочерговою у системній організації заходів подолання наявних нерівностей сільського і міського соціуму повинна бути розробка політики сільського розвитку з урахуванням прогресивних форм ринкового характеру, яка є територіальною за визначенням і спрямована на відтворення людського, ресурсного, виробничого, соціального потенціалу сільських територій, покращення життєвого середовища. Цілями державної політики стійкості сільського розвитку в системі організаційно-економічного механізму забезпечення комплексного розвитку сільських територій можна визначити такі: підвищення добробуту та якості життя сільських жителів; зростання ефективності сільської економіки і ролі сільського господарства в суспільногосподарському комплексі країни; уповільнення процесу депопуляції і стабілізація кількості сільського населення; раціональне використання природних ресурсів і збереження природного середовища; скорочення необґрунтованої міжрегіональної і внутрішньорегіональної диференціації рівнів життя сільського

населення; формування системи унормування розвитку територій через паспортизацію, генеральні схеми планування територій; збереження сільських традицій і розвиток національно-культурного потенціалу села; оптимізація підприємницької діяльності, зокрема лізингових процесів у сільському господарстві.

Сільська територія – складне, системне, просторове утворення багатocільового призначення, що покликане гармонійно поєднувати соціум із його культурною та духовною спадщиною, наявну кількість потенціалів конкретної сільської території, взаємовідносини та зв'язки, що виникають між ними, а також фактори, які впливають на становлення і розвиток українського села. Основний підхід до визначення сутності сільської території пов'язується з наявними ресурсами праці, тобто кількістю населення. Сільська територія – це територія села та природно-ресурсного потенціалу його господарської діяльності, а також населення, що проживає на конкретно виокремленій території. Системоутворюючим елементом сільських територій є населення в його виробничому, споживчому, самоврядному вимірах. Іншими їх елементами є поселення (просторове розміщення певних об'єктів, місце життєдіяльності його мешканців), виробничий комплекс, землі сільськогосподарського та іншого призначення, соціальна сфера, інфраструктура, природне середовище (в межах і поза межами поселення). Оскільки основою розвитку сільських поселень є сільськогосподарське виробництво, то особливо важлива роль при взаємодії різнобічних факторів в активізації його функціонування належить лізинговій діяльності, яка забезпечує належний рівень його матеріально-технічного забезпечення.

Вирішення цих завдань у контексті державної політики сталого розвитку сільських територій, досягнення поставлених цілей вимагає: розширення зайнятості сільських жителів працездатного віку; диверсифікованості сільської економіки та розвитку альтернативних сфер діяльності в сільській місцевості; розвитку малого і середнього бізнесу; розширення доступу сільського населення до соціальних послуг; розвитку ринкової інфраструктури й підвищення доступу малих і середніх товаровиробників до ринків збуту сільгосппродукції; забезпечення доступу жителів села до ресурсів, розвитку і подолання інформаційної ізоляції жителів села; зміцнення наукової і кадрової бази сільського розвитку; зміцнення і розвитку сільського самоврядування; зміцнення фінансової і правової бази сільського розвитку; розробку системи моніторингу розвитку сільських територій.

Варто сказати, що розвитку сільських територій притаманні негативні демографічні тенденції, які можуть бути змінені й усунені шляхом активної демографічної політики як складової політики сільського розвитку, яка враховує особливості розвитку сільського соціуму. Вона повинна орієнтуватись і бути спрямованою на поступове скорочення депопуляційних регіонів, зміну способу життя сільського населення, проведення системної державної сімейної політики, підвищення рівня народжуваності й виховання дітей відповідно до рівня підвищення умов життєдіяльності і доходу сільського населення.

До основних заходів демографічної політики сільської місцевості слід віднести такі: посилення на основі реструктуризації економічної бази регулювання міграційних процесів; забезпечення рівномірного розподілу міграційних процесів по сільських територіях шляхом нормативно-правового улагодження і керування; створення умов для залучення висококваліфікованих спеціалістів і робочих кадрів у галузі агропромислового виробництва, зокрема в лізингову діяльність. Важливим у підвищенні стійкості сільських територій є диверсифікація сільської економіки й підвищення техніко-технологічного рівня агропромислового виробництва за рахунок активізації, насамперед, лізингових операцій як основи створення нормальних умов життєдіяльності сільського населення на основі посилення дієвості і підвищення ролі Украгролізингу.

Важливою складовою державної політики розвитку сільських територій і населення, що проживає на них, є регулювання зайнятості і створення та розширення при його наявності ринку праці на селі. До комплексу цих заходів входять такі процеси, як: відновлення і створення нових робочих місць; підтримка зайнятості в малих і середніх сільськогосподарських підприємствах, сільських фермерських господарствах і товарних господарствах сільського населення; розширення та нарощування робочих місць у соціальній сфері села та об'єктах інфраструктури; поглиблення діяльності наявних і створення нових агропромислових ринків та їх інфраструктури – зберігання, транспортування, збут сировини і продукції; збільшення робочих місць у несільськогосподарських сферах діяльності, їх організаційних формах, зокрема рекреаційного і природоохоронного напрямку; стимулювання соціально-економічного розвитку депресивних регіонів з високим рівнем безробіття.

Щодо соціальної і виробничої інфраструктури сільських територій, то напрямами їх подальшого розвитку в сфері суспільної і державної діяльності є кардинальне покращення середовища перебування і проживання в сільській місцевості; підвищення доступності сільських жителів до соціально-культурних і торгово-побутових послуг на основі розвитку стаціонарних, дистанційних форм обслуговування; забезпечення гарантій суспільного обслуговування за державними соціальними стандартами; подальший розвиток у сфері поліпшення середовища проживання сільського населення, шляхово-транспортних комунікацій, створення нових прогресивних форм ринкового характеру, в тому числі й лізингових структур.

У розбудові сільських територій важливим є підвищення екологізації агропромислового виробництва, розвиток безвідходних технологій, що вимагає як створення нових технологій з мінімізацією утворення відходів у процесі виробництва, так і максимальну їх утилізацію. Це забезпечить протидію процесам деградації і деструкції природного середовища, виснаження продуктивних сил природи і суспільства в сільському соціально-економічному просторі.

Подоланню подальшого поглиблення руйнівних процесів на селі сприятиме поступове втілення в життя комплексу нормативно-правових і організаційно-економічних заходів щодо інвестиційно-інноваційної діяльності, посилення регуляторного впливу органів місцевого самоврядування на засадах поєднання функцій місцевих владних структур і регіональних та загальнодержавних органів влади, а також створення сприятливих умов для формування стабільної сільської економіки, створення міцної територіальної громади, пошук джерел фінансування і залучення власних коштів, перекваліфікація селян за умови спеціальних програм через скорочення осіб, задіяних у сімейному господарстві. Селяни мають бути рушійною силою у розбудові сільської місцевості при підтримці з боку районних і обласних структур.

Згладжування відмінностей, нерівностей у розвитку сільських і міських жителів, покращення середовища проживання та умов праці і доступу до комплексу благ (освіта, медицина, культура), наближення до рівня життєдіяльності міського населення потребує, насамперед, зміни парадигми розвитку сільських територій, пріоритетів аграрної політики розвитку сільськогосподарського виробництва. Сутність сучасної парадигми полягає в переорієнтації з пріоритетів і переваг спеціалізованого фермерського господарства, що базується на приватній власності на землю, на повернення до державної підтримки крупних товаровиробників у сільському господарстві. Подальший інноваційний розвиток сільського господарства країни полягає у структуризації підприємництва на користь високоефективних господарств, зокрема з виробництва зерна, що сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, покращенню умов і якості життя сільських мешканців з урахуванням активізації лізингової діяльності.

Висновки. Нині лізинг сільськогосподарської техніки як базова основа функціонування високоефективних господарств є простою й ефективною фінансовою схемою, яка поєднує власника фінансового капіталу з виробником, де техніка селу надається в кредит з відносно м'якими умовами розрахунку за неї. Економічні переваги лізингу – це, насамперед: доступність придбання будь-якої техніки вітчизняного і зарубіжного виробництва певної вартості без початкових податкових внесків; висока гнучкість, яка дає можливість оперативного реагувати на зміни в ринковій інфраструктурі при придбанні устаткування; широкий набір сервісних послуг після придбання техніки; фінансові лізингові платежі, які сприяють стабілізації фінансових планів, і т. д. Необхідним є формування механізму підтримки агролізингу, де основні функції мають бути покладені на органи державної і місцевої влади і включати: визначення реальної підтримки сільгоспвиробників та інвестування виробництва; реалізацію стабільного механізму ресурсної підтримки лізингу сільськогосподарського устаткування; забезпечення правових умов для підтримки агролізингових регіональних ринків. Все це поряд зі створенням Лізингового фонду сприятиме підвищенню ефективності агропромислового виробництва сільських територій, економічному піднесенню і, в кінцевому рахунку, – підвищенню якості життя сільських жителів, зростанню їх добробуту.

Список використаної літератури

1. Внукова Н. Н. Оцінка можливостей розвитку лізингу в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 5. С. 9–57.
2. Данилишин Б. М., Чернюк Л. Г., Фашевський М. І. Просторова організація продуктивних сил України: мезо- та макрорегіональний рівень. Вінниця: Книга-Вега, 2007. 572 с.

3. Прилуцкий Л. Н. Финансовый лизинг. Правовые основы, экономика, практика. Москва: ОСь-89, 2017. С. 272.
4. Пономаренко Т. Через системне регулювання лізингових операцій до створення високотехнологічних виробництв. *Лізинг в Україні*. 2006. № 3. С. 7.
5. Показники розвитку лізингу в інших країнах. *Лізинг в Україні*. 2006. № 3. С. 13–15.
6. Стан та перспективи розвитку матеріально-технічного забезпечення агропромислового виробництва. Київ: ІАЕ УААН. 48 с.
7. Танклевська Н. С. Проблеми розвитку лізингу у регіональних АПК. *Економіка АПК*. 2007. № 3. С. 58–61.
8. Холодный Г. А. Анализ эффективности лизинговых операций. *Бизнес – Информ*. 2017. № 7. С. 34–37.
9. Холодный Г. О. Лізинг в інвестиційному механізмі інноваційного розвитку підприємств. Харків: ХНЕУ, 2007. С. 195.
10. Харченко С. А. Методичні основи розрахунку лізингових платежів. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2009. С. 188–195.
11. Циганов С. А. Організаційно-економічні аспекти використання лізингу. *Економіка АПК*. 2016. № 11. С. 67–69.

References

1. Vnukova, N. N. (2015), "Assessment of opportunities for leasing development in Ukraine" ["Otsinka mozhlyvostei rozvytku lizynhu v Ukraini"], *Aktualni problemy ekonomiky*, No. 5, pp. 9-57 [in Ukrainian].
2. Danylyshyn, B. M., Cherniuk, L. H., Fashchevskiy, M. I. (2007), *Spatial organization of productive forces of Ukraine: meso- and macro-regional level [Prostorova orhanizatsiia produktyvnykh syl Ukrainy: mezo- ta makrorehionalnyi riven]*, Knyha-Veha, Vinnytsia, 572 p. [in Ukrainian].
3. Prylutskiy, L. N. (2017), *Financial leasing. Legal bases, economics, practice [Finansovyy lizing. Pravovyye osnovy. ekonomika. praktika, OS-89, Moscow, p. 272* [in Russian].
4. Ponomarenko, T. (2006), "Through the systematic regulation of leasing operations to create high-tech industries" ["Cherez systemne rehuliuвання lizynhovyykh operatsii do stvorennia vysokotekhnolohichnykh vyrobnystv"], *Lizynh v Ukraini*, No. 3, p. 7.
5. "Indicators of leasing development in other countries" ["Pokaznyky rozvytku lizynhu v inshykh krainakh"] (2006), *Lizynh v Ukraini*, No. 3, pp. 13-15 [in Ukrainian].
6. *State and prospects of the development of material and technical support of agro-industrial production [Stan ta perspektyvy rozvytku materialno-tekhnichnoho zabezpechennia ahropromysloвого vyrobnystva]*, ІАЕ УААН, Kyiv, 48 p. [in Ukrainian].
7. Tanklevska, N. S. (2007), "Problems of leasing development in regional agro-industrial complexes" ["Problemy rozvytku lizynhu u rehionalnykh APK"], *Ekonomika APK*, No. 3, pp. 58-61 [in Ukrainian].
8. Kholodnyy, G. A. (2017), "Analysis of the effectiveness of leasing operations" ["Analiz effektivnosti lizingovykh operatsiy"], *Biznes – Inform*, No. 7, pp. 34-37 [in Russian].
9. Kholodnyi, H. O. (2007), *Leasing in the investment mechanism of innovative development of enterprises [Lizynh v investytsiinomu mekhanizmi innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv]*, KhNEU, Kharkiv, p. 195 [in Ukrainian].
10. Kharchenko, S. A. (2009), "Methodical bases of calculation of leasing payments" ["Metodychni osnovy rozrakhunku lizynhovyykh platezhiv"], *Aktualni problemy ekonomiky*, Kyiv, pp. 188-195 [in Ukrainian].
11. Tsyhanov, S. A. (2016), "Organizational and economic aspects of leasing" ["Orhanizatsiino-ekonomichni aspekty vykorystannia lizynhu"], *Ekonomika APK*, No. 11, pp. 67-69 [in Ukrainian].

V. M. Bondarenko

THE ROLE OF LEASING IN THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE DIVISION OF RURAL AREAS

The article highlights the problem of the development and territorial organization of rural areas and the optimization of their population, which has become relevant after the reform of land ownership, the introduction of private ownership of land and free enterprise in rural economic space. The issues of complex development of rural territories are considered, features and character of new forms of business activities, in particular leasing, in this process are determined. The role and significance of leasing activities in ensuring the efficiency of agro-industrial production, development of rural areas, creation of normal living conditions for the rural population are revealed. It is noted that leasing has become possible because the current tax system allows to manipulate the tax conditions of doing business. During leasing, the contractual

relationship of purchase and sale on credit is replaced by a lease agreement and thus the tax essence of the transaction is realized.

Today, leasing of agricultural machinery as a basis for the operation of highly efficient farms is a simple and effective financial scheme that combines the owner of financial capital with the manufacturer, where rural machinery is provided on credit with relatively soft payment terms. Economic advantages of leasing are the following: the availability of the purchase of any equipment of domestic and foreign production of a certain value without down payment; high flexibility, which allows to quickly respond to changes in market infrastructure when purchasing equipment; a wide range of services after the purchase of equipment; financial lease payments that help to stabilize financial plans, etc. It is necessary to form a mechanism to support agro-leasing, where the main functions should be entrusted to state and local authorities and include: determining the real support of farmers and investment in production; implementation of a stable mechanism of resource support for leasing of agricultural equipment; providing legal conditions to support agro-leasing regional markets. All this, along with the creation of the Leasing Fund, will help to increase the efficiency of agro-industrial production of rural areas, economic prosperity and ultimately – improve the quality of life of rural residents, increase their welfare.

It is noted that the formation of leasing relations in agro-industrial production will allow to solve the problems of further intensification of the investment process, renewal of production capital, production of competitive products, replenishment of the budget and further stabilization of the economy.

Keywords: *rural area, leasing, leasing operations, investments, agro-industrial production, equipment.*

Стаття надійшла до редакції 23.08.2020

DOI 10.24025/2306-4420.0.58.2020.213379

Бондаренко В. М., д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу та реклами, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

e-mail: djesi@te.net.ua

ORCID 0000-0001-6182-6760

Bondarenko V. M., Doctor of Economics, professor, professor of the department of marketing and advertising, Vinnytsia Trade and Economic Institute of KNTEU